

der er Tale om Kreditforeningslaan paa 1ste Prioritet, gælder langt fra fuldt ud, naar der er Tale om, at Statskassen skal laane indtil $\frac{1}{6}$ af Værdien, saa bliver der virkelig en stor Risiko for Statskassen, og selv om den vilde blive større, hvis Statskassen vilde laane op til $\frac{1}{5}$ af Værdien i Gaarde eller Proprietærendomme, saa er der dog stadig en meget betydelig Risiko. Det tror jeg nok, Rigsdagen i Fremtiden, hvis det lykkes os at gennemføre en Lov paa dette Omraade, vil komme til at føle, naar den beskæftiger sig med Statsregnskabet. Dernæst er der en betydelig Nedsættelse med Hensyn til Stempelafgift og Tinglæsningsgebyr. Dette frafaldes saavel som Stempelafgiften for Panteobligationerne. Alt dette andrager, efter hvad min Kollega Finansministeren har oplyst, et Par Hundrede Tusinde Kroner. Endelig vil der rimeligvis komme et Rentetab for Statskassen. Statskassen skal jo laane Penge ud til $3\frac{1}{4}$ pCt., men nu er det jo bekendt vistnok for mange af de ærede Medlemmer, at ganske vist har Renten været noget nede, men for Øblikket kan man ikke selv paa de fineste Panter i Kjøbenhavnste Gjendomme, som ellers have været meget søgte Panter, opnaa Penge til $3\frac{3}{4}$ pCt., man maa op paa 4 pCt. Kort sagt, der er en Dpgang i Rentefoden for Tiden, og hvis Rentefoden bliver staaende, som den er nu, vil der komme et Rentetab for Statskassen, som ikke er ganske ubetydeligt. Jeg skal ikke nævne nogen Sum her, thi det beror ganske paa, hvilken Stigen og Falden der kan komme. Dernæst er der Udgifter til Amtskommissionen, og jeg vil rimeligvis ogsaa være i den Nødvendighed at maatte komme til Rigsdagen med Begæring om forøget Arbejdskraft i Landbrugsministeriet. Der er en Stigning i vort Arbejde deroppe, der ikke har været forudsat, da Landbrugsministeriet blev oprettet som selvstændigt Ministerium, og det Arbejde, som her kommer til, vil forøge den Trang til Arbejdskraft, som allerede nu er til Stede. Det vil altsaa ogsaa bevirke en Udgift for Statskassen. Kort sagt, det er en stor Overdrivelse at sige, at Statskassen ikke direkte giver en Dre til denne Foranstaltning.

Adskillige ærede Medlemmer have undret sig over, at der i Lovforslagets § 3 b. er udgaaet de to Ord „som Regel“. § 3 b. indeholder jo den Betingelse for, at Landarbejderen kan komme i Betragtning her, at han skal være mindst 25 Aar gammel og ikke over 45 Aar. Naar jeg har udeladt disse Ord „som Regel“, er det ganske naturligt, thi i et saadant Spørgsmaal som dette, vor det gælder om at træffe en Afgørelse

om at yde en Mand Begunstigelser, og hvor der kan foreligge adskillige Ansøgninger derom, maa man være sig for at stille saadanne Bestemmelser op, at der kan komme Bilskaarligheder til Stede, og sætter man det her op saaledes, at det hedder „som Regel“, vil der derved være aabnet en vid Mark for Bilskaarlighed, i alt Fald vilde det være nødvendigt at fastslaa, hvilke Omstændigheder der skulde give Amtskommissionen og Ministeriet Ret til at fravige disse Betingelser. Dog nogen stor Fare ser jeg ikke deri. Jeg kan ikke dele den Mening, at 25 Aar er for højt, og at man skulde sætte 24 eller 23 Aar, thi den Arbejder, som ikke kan faa et Hus ifølge disse Betingelser, naar han er 24 Aar, kan jo blot vente til næste Aar, saa faar han det, og han vil saa maaste til den Tid have samlet sig flere Penge sammen, hvad der kan være ganske nyttigt.

Endelig er der i § 7 stet en Tilføjeelse til Flertallets Plan, idet jeg har anset det for heldigere, i Stedet for at bestemme som i Flertallets Plan, at Landarbejderen skal overveje, hvordan han vil opføre sin Bygning o. s. v., at Amtskommissionen ogsaa her faar noget at holde sig til. Man er gaaet ud fra, at der skulde en stor Bygningsentreprenør til at lave disse Planer og Overslag. Man har endog flere Gange nævnt, at det skulde være en „Bygherre“, som skulde træde op, og at det vilde blive overordentlig kostbart. Det ligger jo dog nær, at en Plan skal der følge med, og naar man tager Sagen praktisk, ligger der jo deri kun, hvad der maa ske og skal ske. Der staar ikke, at man skal henvende sig til nogen bestemt Person. Kan vedkommende Mand selv lave sit Rids, vil Amtskommissionen vel være saa praktisk at sige, at det er godt, naar det virkelig er godt, og den vil saa ikke forlange, at en eller anden Tønmester fra Kjøbstaden skal lave en Plan i dyre Domme, for at de deraf kunne se, om Bygningen er tilfredsstillende. Overslaget kan jo ogsaa indrettes saaledes, at Manden siger: Saa meget koster Huset at bygge. Deraf gør jeg selv det og det Arbejde, det og det faar jeg gjort af min Nabo; han tør for mig o. s. v. Det trækkes fra, ikke i Laaneværdien, men han beholder af de Penge, han selv skulde sidde inde med, det Beløb tilbage, som disse Udgifter for det Arbejde, han selv kan præstere, andrage. Jeg tror virkelig, det er meget praktisk at sige, at der skal følge et saadant lille Rids med, og er Udtrykket saa omfattende, at de Herrer ere bange for, at det skal blive misforstaaet af Amtskommissionen saaledes, at den skal forlange for meget, saa er Reglen i